

AZTERKETA BULEGOKO BULETINA

AURKIBIDEA:

1. GIPUZKOAKO ALDUNDIAREN ABERASTASUNAREN ETA FORTUNA HANDIEN GAINEKO ZERGAREN BERRIENA IZENA DA
2. KRISIAK DIRU SARRERAK MURRIZTU ETA SOLDATEN GENERO ALDEA HAUNDITZEA ERAGIN DU
3. SOLDATEN ARTEKO SAKABANATZEA HANDITZEN DA KRISIALDI GARAIETAN ESPAINIAR ESTATUAN
4. ESPAINIAN LAGUNTZA PUBLIKOEI BURUZKO URTEKO TXOSTENA
5. NBEak ARGITARATU DUEN ETXEBIZITZARI BURUZKO URTEKO TXOSTENAREN ONDORIOAK
6. JUSTIZIA ESKURA IZATEAREN MUGAK

**1. GIPUZKOAKO ALDUNDIAREN
ABERASTASUNAREN ETA FORTUNA HANDIEN
GAINEKO ZERGAREN BERRIENA IZENA DA**

Gipuzkoako Aldundiak Aberastasunaren eta Fortuna Handien gaineko Zergaren (AFHZ) proiektua onartu du Diputatuen Kontseiluan, Batzar Nagusietan onartzeke dagoena. Zerga berri honek egun dagoen Ondareen gaineko Zerga ordeztuko du. Izenaren aldaketa, ELAren iritziz, interes propagandistivko hutsa da, zerga berriak ez baitu aldaketa esanguratsurik aurkezten:

- AFHZ-k, Ondareen gaineko Zergaren era berean, 700.000 euroko gutxieneko salbuespena eta ohiko etxebizitzaren 300.000 euroko salbuespena mantentzen ditu.
- Zerga berri honek hiru tarte berri ezartzen ditu, Ondarearen gaineko Zergaren egungo lau desagertzen direlarik. Proposatzen duten aldaketa honek zergaren progresibitatean du eragina. Ondarearen gaineko Zergak %0,20 eta % 2,50 arteko tipoak ezartzen ditu oinarri likidakorrentzat. Tipo maximoa 12,8 milioi euro baino gehiagoko oinarri likidakorrengean aplikatzen da. Zerga aldaketarekin ezarritako tipoak %0,25 eta % 1 bitartean daude, tipo maximoa 3 milioi euro baino gehiagoko oinarri aplikatzen zaielarik. Beraz, progresibitatearen galera argia da.
- Egundagoen babes fiskala kenduko dute (PFEZa eta Ondarearen gaineko Zergaren kuota osoaren gaineko muga) eta enpresetan partehartzeak ez ditu salbuespen gisa onartuko.

Gogoratzekoa da, 2010ean bertan behera utzi zuten Ondarearen Gaineko Zergaren berjartzearekin 35,8 milioi euro bildu direla aurten. AFHZ berriarekin 44,6 milioi euro biltzea espero da, gaur egun baino 8,7 milioi euro gehiago. Bestalde, Gipuzkoak zerga honekin aurrikusten duen diru bilketa 2008an Ondarearen gaineko Zergarekin bildutakoa baino 10 milioi euro gutxiago da.

EAEko lurralde desberdinek 2008az geroztik

Ondarearen gaineko Zergaren diru bilketan izan duten bilakaera ondoko izan da:

	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA
2008	18.563.000	106.146.000	56.600.000
2009	692.000	2.310.000	46.642.000
2010	-	-	-
2011	-	-	-
2012	12.805.000	56.678.000	35.999.000

Iturria: Eusko Jaurlaritza, OCTEren txostena

2008 urtea oinarritzat hartuz gero, hiru herrialdeetan Ondarearen gaineko Zerga indarrean egon zen azken urtea, ikusgarria da lau urtetan eman den diru bilketaren jaitsiera. 2008 eta 2012 urteen bitartean Araban diru bilketa %31a jaitsi da, Bizkaian %47a eta Gipuzkoan %36a.

Aurkeztutako zerga berri honek PSEren onarpena dauka, horrela Batzar Nagusietan proiektuaren baieztapena bermatzen delarik. PSEren bozeramaileak argi uzten du emendakinak aurkezteko asmoa. PFEZaren erreforman eta Ondarearen gaineko Zergaren berrezarpenarekin gertatu zen moduan, orain ere pentsatu daiteke aurkeztu duten proiektuak aldaketa nabarmenak izatea eta espero duten diru bilketaren zenbatekoa gutxiago izango dela pentsatzea. Araba eta Bizkaiaren kasuan, ematen du ez dutela inongo aldaketarik proposatuko Ondarearen gaineko Zergan (egungo zerga mantentzea aukeratuko dutela ematen du).

Urte hasieran Batzar Nagusietan adostutako zerga aldaketekin esan genuen bezala, oraingo hauek ere ez dira batere esanguratsuek. Orduan Aldundiak zera esaten zuen: "Gipuzkoa gizarte-politikari dagokionez Europako herririk aurreratuenengana hurbilduko da, hots, fiskalitate sendo eta progresiboan oinarritutako sistema publiko indartsua duten horiengana". Baina errealtatea erabat desberdina da, Gipuzkoa, Hego

Euskal Herriaren antzera, urrun dago Europar Batasuneko batezbesteko %38,4ko presio fiskala izatetik eta horrela jarraituko du gaur egun aplikatzen diren politikak goitik behera aldatzen ez baditu. Egungo politikek lortzen duten bakarra HEHko langabezia eta gizartean ondorio latzen areagotzea da.

Orain arte aldarrikatu dugun era berean, ELAk Aldundien jarduna demokratizatu beharra aldarrikatzen du; eskumen garrantzitsuak kudeatu arren, beren jardunbidea definitzerakoan ez dago gardentasunik, ez gizartearen parte hartzea bideratzeko modurik. Aldundi batez ere ez du inolako partehartze prozesurik egin eragile sozial eta sindikalekin Ondarearen gaineko Zergaren erreformari heltzeko.

2. KRISIAK DIRU SARRERAK MURRIZTU ETA SOLDATEN GENERO ALDEA HAUNDITZEA ERAGIN DU

Eusko Jaurlaritzak argitaraturiko Lan Merkatuaren Zentzuko datuek, 2010eko batezbesteko sarrera garbia hilean 1.402,91 eurotako izan zela erakusten dute. Hala era, ezberdintasuna dago emakume eta gizon arteko diru sarreraren artean. Zehazki, emakumeen batezbesteko soldata 1.244,97 eurotako izan zen, gizonena 1.531,51 eurotako izan zen bitartean. Hau da, emakumeen soldata gizonen soldataren %81,3a baino ez zen izan.

Argitaraturiko informazioak, gainera, 2005etik soldata hauek 2 urtero izandako bilakaera aztertzea posible egiten dute. Hala, batezbesteko soldata hazi egin zen 2005-2007 eta 2007-2009 epealdietan, baina %1,4a jaitsi zen 2009tik 2010era. Bilakaera berdina jarraitu dute emakume eta gizonen soldatek, baina emakumeena gehiago jaitsi da (%2,1a) gizonena baino (%0,8a). Era honetara, epealdi honek emakume eta gizonen soldataren aldea hazteko balio izan du. Izan ere, 2009an emakumeen soldatak gizonen soldataren %82,4a ziren, eta 2010an aldiz, aipatu %81,3a.

Ondorioa argia da, krisialdia, batezbesteko soldatak jaisteaz gain, emakume eta gizonen soldaten arteko aldea handitzea eragiten ari da.

3. SOLDATEN ARTEKO SAKABANATZEA HANDITZEN DA KRISIALDI GARAIETAN ESPAINIAR ESTATUAN

Espainiako Bankuak urrian argitaratu duen ekonomi buletineko artikulua batek Espainiar estatuan soldaten sakabanatzeak izandako bilakaerari buruz Gizarte Segurantzaren datuetan oinarrituriko Bonhomme eta Hospidok eginiko lan baten ondorio nagusiak laburtzen ditu.

Laburpen honen arabera, soldaten arteko ezberdintasunak aldaketa nabariak izan ditu Espainiar estatuan azken hamarkadetan. Laburpen honen ondorio nagusienetariko bat honokoa da: beste herrialde batzuetan gertaturikoaren aurka, soldaten aldearen bilakaerak joera kontraziklikoa izan du Espainiar estatuan, hau da, handitu egin da krisialdietan, eta txikitu hazkunde garaian. Ikerketaren alburpenak eraikuntzan arrazoitzen du batez ere bilakaera hau (nahiz eta beste aldagai batzuk ere egongo diren). Hazkunde garaian hezkuntza maila baxu eta erlatiboki gutxi kualifikaturiko langile gazteen enpleguan hazkunde nabaria eman zela azaltzen du (adibidez, eraikuntzaren sektorean), eta honek, esperientzia, hezkuntza maila edo kualifikazio altuagoko langileen soldaterekiko aldea txikitzea suposatzen duela. Baina egungo ekonomi egoeran, aurreko krisialdian gertatu bezala, soldata hobekuntza erlatibo horiek desagertu egin dira, eta enplegu galera ere, langile talde horretan eman da batez ere. Arazoa orain, honokoa da: hazkunde garaian denbora baino lehen ikasketak utzi zituzten pertsona gazte asko, ikasketarik gabe, enplegurik gabe, eta etorkizun askozaz ilunagoarekin aurkitzen direla.

Genero arloko soldata aldeari dagokionez, aipatu bilakaera askoz sakonagoa da gizonen kasuan. Emakumeen kasuan, sakabanatze hau hazi egin da krisi garaian (batez ere aurreko krisialdian),

baina ia bere horretan mantendu da hazkunde urteetan. Eraikuntza sektorean emakumeek presentzia baxuagoa izatearekin arrazoitzen du hau ikerketaren laburpenak.

Laburbilduz, sektore jakin baten pisuan gehiegizko aldaketak duen eraginengan pentsarazten digu laburpen honek, bai soldaten ezberdintasunari dagokionez, eta baita sektore horretara jarduten diren pertsonen etorkizunari dagokionez ere.

4. ESPAINIAN LAGUNTZA PUBLIKOEI BURUZKO URTEKO TXOSTENA

Konpetentziaren Komisio Nazionalak argitaratu berri duen 2010eko urteko txostenaren arabera, finantziar sektoreak 87.145,47 milioi euro jaso zituen krisiaren aurkako laguntza kontzeptu gisa, BPGd-ren %8,20 suposatzen duelarik. Estatu espainiarrak 2010ean jaso zuen diru laguntza guztien zenbatekoa 92.500,36 milioi eurkoa da. Kontutan izanda 2009an zenbateko hori 63.022 milioi eurokoa izan zela, 2010ean zenbateko horrek %46an egin du gora. Gainera, 2010ean krisiaren aurkako laguntza guztiaren %99,6a sektore finantzierora bideratu zen. Datu hauen arabera Estatu espainiarreko biztanle bakoitzak 1.846 euro bideratu zituen finantziar sektoreko zuloa ezaltzera.

2007 eta 2010 urteen artean Estatu espainiarrean eman diren laguntzen bilakaera honakoa izan da:

	2007	2008	2009	2010
Laguntza erregularak	5.079,11 (BPGd-ren %0,46)	5.612,26 (BPGd-ren %0,51)	5.621,77 (BPGd-ren %0,53)	5.003,02 (BPGd-ren %0,47)
Krisiaren aurkako laguntzak	-	2.367,08 (BPGd-ren %0,21)	57.400,32 (BPGd-ren %5,39)	87.497,34 (BPGd-ren %8,23)
GUZTIRA	5.079,11 (BPGd-ren %0,46)	7.979,35 (BPGd-ren %0,72)	63.022,09 (BPGd-ren %5,92)	92.500,36 (BPGd-ren %8,71)

Zenbatekoak Milioi eurotan

Iturria: Espainian Laguntza Publikoei buruzko urteko IV Txostena

Laguntza erregularak Industria, Zerbitzuak,

Nekazaritza, Arrantza eta Garraiorea bideratutakoak dira. Bestalde, krisiaren aurkako laguntzak, alde batetik erakunde finantzieroei zuzendutakoak dira eta beste alde batetik krisiari aurre egiteko instrumentu jakinak dituzten gainontzeko sektoreetako enpresak sustengatzera bideratutakoak dira.

Krisiaren aurkako laguntzak 2008an (krisi ekonomikoaren urratsak hasi zirenean) 2.367 milioi izatetik, 2009an 57.400 milioi euro eta 2010an 87.497 milioi euro izatera pasatu dira. Berdina gertatzen da BPGd-rekiko datuekin, %1a baino gutxiagoko portzentaietatik, 2010ean %8a gainditzera pasatu dira.

Europar Batasuneko zenbait herrialdeekin konparaketa eginez gero 2010ean laguntza zenbateko handienak Irlandak, Erresuma Batuak, Alemaniak eta Frantziak jaso zituzten, Estatu espainiarra eta Herbereak jarraian doazelarik. BPGd-rekiko Estatu espainiarra bostgarren tokian dago zerrendan, Irlanda, Grezia, Erresuma Batuak eta Herbereak aurretik dituelarik. Beraz, sektore finantzieroan BPGdreko diru gehien jaso duten herrialdeen artean Estatu espainiarra bostgarrena da.

	Krisi finantzierorako laguntzak	Laguntzen zenbateko guztia	Laguntza guztien % BPGd-rekiko
Irlanda	361.275,00	362.932,60	235,76%
Grezia	35.076,50	38.455,28	16,71%
E. Batua	200.120,07	205.486,42	12,11%
Herbereak	53.625,00	56.816,11	9,61%
E. espainiarra	87.145,47	92.500,36	8,71%
Alemania	164.498,65	184.462,21	7,38%
Frantzia	91.528,11	108.699,19	5,62%

Zenbatekoak Milioi eurotan

Iturria: Espainian Laguntza Publikoei buruzko urteko IV Txostena

5. NBEak ARGITARATU DUEN ETXEBIZTARI BURUZKO URTEKO TXOSTENAREN ONDORIOAK

Hona hemen NBEren Kontalari Bereziak etxebizitzari buruz txostenean egindako ondorioak:

Etxebizitza politikak gero eta gehiago mugatu dira finantziario sistemetara. Egun etxebizitza politiketan nagusitzen den paradigmatik mantentzen du higiezin finantzieroen merkatuak, ongi arautuak eta eratuak baldin badaude, gizarte guztiko sektoreentzat etxebizitza egoki bat eskaini dezaketela. Etxebizitzaren finantzaketa munduko merkatu finantzieroen zutabe nagusi bihurtu da, eta oinarrikoa da sektore finantzieroen garapenerako nazioarteko mailan eta maila nazionallean.

Diru sarrera gutxien duten familiei etxebizitza eskuratzeko finantzaketa errazteko, hiru finantziario mekanismo nagusi sustatu dira (arisku handiko hipoteka maileguak, eskaerara zuzendutako dirulaguntzak eta etxebizitzaren mikrofinantzaketa). Politika hauek Estatuaren partehartzearen aldaketa ezaugarritzat izan duen testuinguruan aplikatu dira, non etxebizitza eskuragarrien hartzekodun izatetik higiezin merkatu eta merkatu finantzieroak erraztera pasatu den.

Munduko hainbat herrialdeetan politika hauen eragina aztertu ondoren, Kontalari Bereziak uste du orokorrean ez duela balio izan pertsona txiroek etxebizitza egoki bat lortzeko. Datuen arabera etxebizitza bat erosteko maileguen eskuraztea erraztea oinarritzat duten etxebizitza politikak bateraezinak dira txirotasunean bizi diren pertsonak etxebizitza bat eskuratzearen eskubidearekin, ez baitute interbiderik ematen pertsona hauek eskuragarri, bizi ahal izateko eta kokaleku on bat duten etxebizitza bat izateko.

Maileguan oinarritutako etxebizitzaren finantziario politikak sarrera gutxiko familiak baztertzat ditu eta, kasurik onenean, sarrera ertain eta ugariak dituztenei etxebizitza eskuratzeko aukera errazten die. Etxebizitzaren finantziario politikak sarri txirotasun gutxiak baztertzat dituzte, zerbitzu finantziarioengatik prezio altuagoak ordaindu behar dituztelarik eta munduko merkatu finantzieroen arriskueta eta zortzapenera bultzatzen dituztelarik.

Era berean, etxebizitzaren finantziario politikak eskuragarritasunean jartzen dute arreta eta ez dituzte kontutan hartzen etxebizitza egoki bat izatearen eskubidearen hainbat gai: kokapena, azpiegiturak sarbideak, zerbitzuak eta edukitzearen segurtasuna.

Gai finantziarioenganako orientazio honek etxebizitza aktibo eta oinarriko produktutzat hartzea ekarri du ondorioz. Diru sarrera urriko taldeek mailegu bat lortzen dutenean ez daukate ahalmenik maileguaren baldintzak negoziatzeko, ezta etxebizitza mota bat aukeratzeko eta higiezin merkatuak ezartzen dituen baldintza ekonomikoak onartzera behartuak izaten dira.

Higiezin merkatua logika finantzierora oso lotuta dago, eta ondorioz ez ditu behar bezalako konponbideak eratu jende txirotasun gutxiarentzat. Kasu askotan, etxebizitzaren finantziario politikak etxebizitza bat eskuratzeko dauden desberdintasunak, edukitzearen segurtasun eza, kokapen txarra, gizartearen zatiketa eta batzutan etxerik gabeko jende kopurua areagotu dituzte.

Gastu publikoa murrizteko eta etxebizitza sozialen programen arazoak gainditzeko eskarian oinarritutako etxebizitzaren finantziario politikak sustatu dira. Argi geratu da Estatuak etxebizitzetan baliabide publiko handiak inbertitzen jarraitzen dutela, bai salbuespen fiskalen bitartez, erakunde finantzieroen erreskateen bitartez edota sarrera gutxiko familiei dirulaguntzen bitartez. Gainera, politika hauek arazoak ekarri dituzte, etxebizitza sozialekin gertatu zenaren antzekoak.

Kontalari Bereziak, paradigma hau aldatzeko eskatzen du, etxebizitzaren finantziarizazioan oinarritutako politiketatik giza eskubieetan oinarritutako politiketan zentratuz.

6. JUSTIZIA ESKURA IZATEAREN MUGAK

Gobernu espainiarrek, Justiziaren Administrazioan zenbait tasa arautzen dituen Lege Proiektua

onartu du. Berrikuntza garrantzitsua da bertan sartu duten tasa (hau da, prezio bat, ordaindu beharreko zenbateko finko bat, inolaz ere bueltatuko ez dena) baten aplikazioa, hain zuzen jurisdikzio sozialerako. Proiektuaren arabera 550 euroko tasa jarriko zaie suplikazio helegiteei eta 750 euroko tasa kasaziozkoei.

Tasen ezartzea eraso zuzena da justizia eskura izateari. Beste pausu bat da justizia diru sarrera jakin batzuk dituztenen esku soilik uzteko eta eskubide gabe uzteko gizarteko kolektibo kaltetuenak. Ahaldunek soilik errekurritu ahal izango dute, honela justiziaren zerbitzu publikoa murrizten delarik. Era honetan tutela judicial efektiboaren oinarriko eskubidearen kontra doaz. Justiziaren paper babeskorra, botere harremanak orekatzeko funtzioa indartsuenek ahulenei bidezkoak ez diren baldintzak ez ezartzeko, kaltetua izango da neurri hauekin.

Beste alde batetik, tasak zergak dira, dirubilletara bideratuak (tasa berri hauekin gobernuak 140 milioi euro gehiago eskuratzeko asmoa du). Tasa hauekin erreforma ez da geratuko. Etorkizunean tasa berri gehiago jartzeko eta daudenen zenbatekoa igotzeko aurrerapausua da.

Azken erreformen ildo beretik (osasunera sarbidea mugatzearen antzera) gobernuak bide ekonomikora jotzen du, tasak ezarriz.

Gobernuak, berriz ere, Kongresuaren Plenoan eztabaida ekiditu du. Erreforma urgentziaz tramitatu dute, Kongresuko Komisio batean testua onartuz. Orain Senatura doa, gai honi bukaera era bizkorrean emateko eta gizarte eztabaida ekiditzeko, nahiz eta hainbat erakunde sozialen eta Justizian lan egiten dutenen ezezkoa dagoen.